

MÜHENDİSLİK DEKANLARI KONSEYİ
Mühendislik Bölüm ve Programlarının Açılmasında
Asgari koşulların, Değerlendirme ve İzleme Ölçütlerinin Belirlenmesi
ÇALIŞMA GRUBU RAPORU

OCAK 2017

Raporu Hazırlayan alışma Grubu Üyeleri:

Prof. Dr. Günay Anlař (Boğaziçi Üniversitesi)

Prof. Dr. Albert Levi (Sabancı Üniversitesi)

Prof. Dr. İbrahim Kocabař (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Nuri Bodur (Hakkari Üniversitesi)

Prof. Dr. Osman Nuri Uçan (İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi)

Prof. Dr. Ülkü Yetiř (MÜDEK adına, Orta Doęu Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Yařar Totik (Atatürk Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	4
2.DÜNYA'DA ve TÜRKİYE'DE DURUM.....	4
2.1. Japonya ve Avrupa'da Mevcut Durum.....	4
2.2.Ülkemizdeki Mevcut Uygulama.....	5
3. BÖLÜM/PROGRAM KURULMA AŞAMASINDA ASGARİ STANDARTLARA NEDEN GEREK VAR?.....	7
4.TÜRKİYE'DE YENİ BİR MÜHENDİSLİK BÖLÜMÜ/PROGRAMI AÇILMASINDA ASGARİ KOŞULLARIN, DEĞERLENDİRME VE İZLEME ÖLÇÜTLERİNİN BELİRLENMESİ....	7
4.1. Fakülte ve Program Açılmasına İlişkin Asgari Koşullar.....	8
4.2. Başvuru ve Değerlendirme Süreci.....	13
4.3. İzleme Süreci.....	13
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	14

EK 1 FAKÜLTE, YÜKSEKOKUL, MESLEK YÜKSEKOKULU BÜNYESİNDE BÖLÜM İLE MESLEK YÜKSEKOKULU BÜNYESİNDE PROGRAM AÇILMASI

EK 2 MEVCUT BÖLÜMLERE LİSANS PROGRAMI AÇARAK ÖĞRENCİ ALINMASI İÇİN ÖLÇÜTLER VE BAŞVURU FORMATI

1. GİRİŞ

Mühendislik Dekanları Konseyi, “*Mühendislik Bölüm ve Programlarının Açılmasında Asgari koşulların, Değerlendirme ve İzleme Ölçütlerinin Belirlenmesi Çalışma Grubu*” isimli bir çalışma grubu kurmuş ve bu çalışma grubundan ülkemizdeki mevcut durumu, diğer ülkelerdeki uygulamaların incelenmesini ve ülkemiz için gelişen ihtiyaçlara cevap verebilen bir öneri geliştirilmesini istemiştir.

Önümüzdeki dönemde açılacak programların uygunluğuna, ihtiyaç analizi sonuçları ile altyapı ve insan kaynakları yeterliliği açısından değerlendirmesine dayalı olarak karar verilmesi konusunda Yükseköğretim Kurulu’nun 20116-2020 Stratejik Planında tanımlanmış bir stratejik amaç (1 nolu SA: *Yükseköğretimi nitelik ve nicelik olarak ulusal ve uluslararası standartlara uygun ve etkili olarak planlamak ve yönetmek*) ve bu amaç altında tanımlanmış olan stratejik hedef (SH 1.1: *Yükseköğretim kurumlarının, birimlerinin ve programlarının açılması, açılan bu programlara öğrenci alınması taleplerini ülke ve bölge planları ile iş dünyasının ihtiyaçlarını ve küresel eğilimleri dikkate alarak bununla ilişkili karar alma süreçlerini geliştirmek*) bulunmaktadır.

Bu rapor, Mühendislik Dekanları Konseyinin mühendislik bölüm ve programlarının açılmasında istenmesi gereken asgari koşullar, başvuru, değerlendirme, karar alma ve izleme sürecini tanımlamak üzere YÖK’e sunulmak üzere hazırlanmıştır.

2.DÜNYA’DA ve TÜRKİYE’DE DURUM

2.1. Diğer Ülkelerde Mevcut Durum

Yükseköğretim alanında yeni bir program açma hususuyla ilgili talebin oluşması, kurulmasına ilişkin karar alma süreçleri, programın açılma aşamasında aranan asgari koşulların ülkeden ülkeye farklılıklar gösterdiği anlaşılmaktadır. İnternet üzerinden ulaşılabilen bir dokümanda ¹ , herhangi bir yeni program açılmasında temel değerlendirme ölçütünün mezunlarının iş bulabilirliği olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu dokümanda, yeni bir program açılması

¹ https://www.economicsnetwork.ac.uk/handbook/printable/programmes_v5.pdf

aşamasında, kalite değerlendirme kuruluşlarının değerlendirme ölçütlerinin baz alınması gerektiği vurgulanmış, ayrıca bu ölçütler esas alınarak program yapı ve içeriğinin belirlenmesi gerektiğine de işaret edilmiştir.

Japonya'da "ulusal yüksek öğrenim kalite güvence sistemi", üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, bir üniversite kurmak için gerekli minimum standartları içermektedir. İkinci aşama, kurum-onay sistemidir. Bu sistem, ilgili başvuru planının kabul edilmesinden ilk mezunlar verilene kadar olan süredeki incelemeyi kapsamaktadır. Üçüncü aşama, 2004 yılında yürürlüğe giren Kalite Güvence ve Akreditasyon Sistemi'dir. Buna göre, Japonya'daki tüm üniversiteler bakanlığın sertifikalandırdığı ajanslar tarafından her yedi yılda bir akreditasyon sürecinden geçmek zorundadır. Japonya yükseköğretimi, ağırlıklı olarak özel üniversitelerden müteşekkildir. Böyle bir yapıda, kalite güvencesi ve akreditasyona önem verilmesi bir zorunluluk olarak görülmektedir².

2.2.Ülkemizdeki Mevcut Uygulama

Mevcut durumda lisans programı açabilmek ve açılan programa öğrenci almak için iki ayrı süreç bulunmaktadır. Bunlardan ilki programın açılma kararının verilmesine yönelik süreç, diğeri ise ilgili programa öğrenci alımını başlatabilmek için gerekli olan onay sürecidir.

Üniversiteler, ilk aşamada oluşturulacak fakülteleriyle birlikte 28 Mart 1983 tarih ve 2809 sayılı *Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu* kapsamında kurulmaktadır. Daha sonra yeni eklenecek fakülteler ise Akademik Teşkilat Yönetmeliği'nin 7. Maddesi uyarınca (Fakülte; yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan ve kendisine enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluşlar bağlanabilen bir yükseköğretim kurumudur ve kanunla kurulur), Bakanlar Kurulu kararıyla ilgili Kanun maddesine dayanılarak kurulmaktadır.

Lisans programı açma talebi olan Yükseköğretim kurumunun öncelikle EK-1'de belirtilen esaslar çerçevesinde;

² Mahmut Özer, Bekir S. Gür ,Talip Küçükcan, Yükseköğretimde Kalite Güvencesi, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, Ağustos 2010.

- Senato Kararı
- Kurulması istenen bölüme/ programa ilişkin gerekçe yazısı ve
- İstenen bölüm/programın yurt içinde örneğinin olmaması durumunda, yurt dışı örneklerinin hangi üniversiteler bünyesinde olduğu ile bunların programlarına ilişkin bilgileri

içeren bir dosya hazırlaması ve Yükseköğretim Kurulu'na sunması gerekmektedir.

Dosyada yer alması beklenen bilgi notunda; açılması planlanan programın Türkiye'de ve dünyadaki uygulamaları ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmesi, önerilen bölüm/programın örneği bulunan bu programlarla olan benzerlikleri ve farklılıklarının açıklanması, bölüm/programla ilgili yurtiçi ve yurtdışı örneklerinin (yurtdışından en az 3 örnek) ayrı ayrı belirtilmesi istenmektedir.

Açılan programa öğrenci alabilmek üzere ise EK-2'de belirtilen detaylı bilgilerin yer aldığı dosyada, ilgili fakültede ve öğrenci alımı planlanan bölüm/programda mevcut akademik kadro ve altyapıya ilişkin bilgilerin sunulması beklenmektedir. Bu aşamada;

1. “Yükseköğretim kurumlarının lisans programlarına öğrenci alımı tekliflerinin değerlendirilebilmesi için programda alanında kadrolu en az 3 öğretim üyesi olması gerekmektedir” şeklinde akademik kadro ile ilgili yeterliliği sorgulayan bir ön koşul bulunmaktadır. Bu koşul, programın ne olduğuna bakılmaksızın tüm lisans programları için istenen asgari bir koşuldur.
2. Programa öğrenci alma aşamasında sorgulanan altyapının yeterliliği ile ilgili durum ise ilgili yükseköğretim kurumunun hazırladığı rapor üzerinden değerlendirilmektedir.

Mevcut uygulamada;

- raporla beyan edilen durumun doğrulamasını yapmak üzere ilgili kuruma yerinde ziyaret gerçekleştirilmesine ilişkin tanımlı bir süreç basamağının bulunmaması,
- program açıldıktan ve öğrenci alımı başlatıldıktan sonra ise zaman içerisinde başlangıç koşullarının sürdürülebilirliği ve,
- başvuru dosyasında sunulan gelişim hedeflerine ulaşma düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin bir izleme mekanizmasının bulunmaması

gelişmeye açık yönler olarak değerlendirilmektedir.

3. BÖLÜM/PROGRAM KURULMA AŞAMASINDA ASGARİ STANDARTLARA NEDEN GEREK VAR?

Mevcut durumda, fakülte kurulumu ve bölüm/program açmak için tanımlanmış asgari koşullar bulunmamaktadır. Ancak, öğrenci alma aşamasına gelindiğinde asgari koşullar sorgulanmaktadır. Asgari koşullara uygunluğa ilişkin değerlendirme süreci ise, yeterli düzeyde açık şekilde tanımlı değildir. Ayrıca, zaman içerisinde bu koşulların sürdürülebilirliğinin izlenmesine ilişkin bir mekanizma da bulunmamaktadır.

Bu raporda; özellikle mühendislik programlarının açılma aşamasında istenecek asgari koşullar ile başvurunun değerlendirilmesi ve izlenmesine ilişkin süreç birlikte tanımlanmıştır.

4.TÜRKİYE'DE YENİ BİR MÜHENDİSLİK BÖLÜMÜ/PROGRAMI AÇILMASINDA ASGARİ KOŞULLARIN, DEĞERLENDİRME VE İZLEME ÖLÇÜTLERİNİN BELİRLENMESİ

Hali hazırda kurulu bir mühendislik fakültesinde (ya da benzeri isimli bir fakültede) yeni bir bölüm/programın açılıp açılmayacağına,

- il ve bölgeye ilişkin demografik yapı ve ekonomik gelişmişlik düzeyi ile sosyal ihtiyaçları,
- ilde veya yakın bölgede aynı ve benzer isimli bölümlerin bulunup bulunmadığı,
- bölgedeki sanayinin ihtiyaçları ve,
- sanayinin üniversite ile yapacağı işbirliği düzeyine

bakılarak karar verilmesi uygun olacaktır.

Yeni program açılması ve öğrenci alımına başlanması aşamasında özellikle ilgili kentin ve içinde bulunduğu bölgenin mevcut ve potansiyel sanayi ve iş alanları açısından aşağıdaki analizlerin yapılarak sonuçlarının başvuru dosyasında sunulması yararlı olacaktır.

Mevcut durumun değerlendirilmesi ve ihtiyacı ortaya koyan aşağıdaki hususların ilgili üniversite tarafından rapor edilmesi ve bu değerlendirmeler ışığında kurulumunun onaylanması ilgili

yükseköğretim kurumunun öncelikli ihtisaslaşma alanı ve misyon farklılaşmasına katkı sağlaması ve kaynakları etkin ve verimli kullanma açısından faydalı olacaktır:

- Durum analizi (*bölgede ulusal ve uluslararası endüstriyel kuruluşların mevcut durumunun analiz edilmesi*)
- İhtiyaç analizi (*bölgedeki endüstriyel tesislerin gelişme ihtiyacı hissettiği alanların belirlenmesi*)
- Yönelim Analizi (*ulusal ve uluslararası endüstriyel kuruluşların gelecek yönelimleri*)
- Fırsat Analizi (*gelecekte fırsat olarak görünen niş alanların belirlenmesi*)
- Kapasite analizi (*Üniversitenin insan kaynakları ve altyapısının yeterliliğinin ortaya konulması*)

Yakın çevrede aynı ve benzer isimli bölüm/programın bulunması durumunda, kaynakların öncelikle halihazırda kurulu olan bölüm/programın geliştirilmesine yönelik olarak harcanabilmesi için, mükerrer bölüm/programların açılmasına müsaade edilmesi ancak çok özel koşulların bulunması durumunda değerlendirilmelidir.

Mühendislik alanında ve bölüm/program özelinde ülke çapında ve bölgesel ihtiyaç analizinin, Yükseköğretim Kurulu'nun koordinasyonunda oluşturulan ilgili bakanlık temsilcilerinin ve öğretim üyelerinden oluşan bir komisyon marifetiyle ilgili paydaşlarla işbirliği çerçevesinde yapılması ve mevcut durum ve ihtiyaç analizi sonuçlarını belirli periyotlarda Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanması ve yeni programların açılmasına ilişkin başvuruların söz konusu ihtiyaç analizleri doğrultusunda değerlendirilmesi uygun olacaktır.

4.1. Fakülte ve Program Açılmasına İlişkin Asgari Koşullar

Bölüm/program açılmasına ilişkin başvuru esnasında, söz konusu ihtiyaçlara ilişkin soruları yanıtlayan detaylı bir rapor hazırlanması ve Yükseköğretim Kurulu'na sunulması gerekmektedir. Hazırlanacak bu raporda; açılması önerilen bölüm/programın sağlaması gereken genel ölçütler (öğrenciler, program eğitim amaçları, program çıktıları, eğitim planı, öğretim kadrosu, altyapısı, kurum desteği, parasal kaynakları, organizasyon yapısı, karar alma süreçleri, disipline özgü ölçütleri ve kalite güvence sistemi) bazında bir mevcut durum değerlendirmesi yapılmalı, açılmak istenen program için aşağıda ana başlıklar altında sınıflandırılmış alt başlıklarda yeterli bilgi/gerekçe var olmalıdır:

- İHTİYAÇ ve TALEP
 - Açılmak istenen bölüm/programa bölge ve ülke ölçeğinde var olan ihtiyaç,
 - Açılmak istenen bölüm/programın ülke genelinde ya da bölgede mevcut benzeri program/bölümlerle nasıl etkileşeceği ve dolduracağı boşluk,
 - Açılmak istenen bölüm/program için beklenen öğrenci talebi,
 - Mezunların çalışabilecekleri olası işler/iş alanları,
 - Açılmak istenen bölüm/programın üniversiteye ve bölgeye sağlaması beklenen katkı.

- KURUMSAL UYUM
 - Açılmak istenen bölüm/programın üniversite/fakültenin misyonuna sağlayacağı katkı,
 - Açılmak istenen bölüm/programın mevcut programlar ile nasıl etkileşeceği, hangi disiplinlerarası faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği, olası katkıları.

- BÖLÜM/PROGRAMA İLİŞKİN KALİTE GÖSTERGELERİ
 - Açılmak istenen bölüm/programın eğitim amaçları,
 - Program için önerilen eğitim planı (müfredat), ders kredileri ve dağılımı,
 - Öğrencilerin derslerde değerlendirilmelerinin nasıl yapılacağı ve not sistemi,
 - Yatay, dikey geçişle öğrenci alınacaksa şartları ve kontenjanları,
 - Mezun olmak için gerekli not, kredi, staj kriterleri,
 - Mezunlara verilecek diploma (verilecek ünvan), diploma eki,
 - Program akreditasyonuna ilişkin yapılan planlamalar,
 - Akademik kadro,
 - Fiziksel altyapı (sınıf/laboratuvar/atölye, kütüphane, yemekhane, spor tesisleri, sanat ve kültürel etkinliklerin gerçekleştirilebileceği fiziki imkanlar ve yurt).

Aşağıdaki bölümlerde yukarıda sıralanan başlıklardan “somut asgari koşullar” şeklinde tanımlanabilecek olanlar mercek altına alınarak, biraz daha ayrıntılandırılmıştır.

Akademik Kadro:

Yeni açılacak programda kadrolu, bilim dalları örtüşmeyen en az 5 öğretim üyesi bulunmalıdır. Öğretim üyelerinin bilimsel çeşitliliği sağlayacak şekilde farklı üniversitelerden derecelere sahip

olmaları uygun olacaktır. Tercihen; kadroda en az bir doçent, bir profesör olması koşulu aranabilir.

Fakülte/bölümüm tam zamanlı öğretim üyelerinin ders yükleri; akademik yönetime katılımı, danışmanlık, araştırma, profesyonel gelişim ve diğer yükümlülükleri engellemeyecek düzeyde olmalıdır. Tam zamanlı öğretim üyesi başına ders yükü, dönem başına 2 veya 3 lisans dersi olacak şekilde düzenlenmelidir. Tam zamanlı öğretim üyelerinin; öğrencilere gerekli eğitim desteğini verebilmek ve danışmanlık yapabilmek için zamanları olacak şekilde iş yükü planlaması yapılmalıdır.

Öğretim üyelerinin görevleri arasında; müfredatın geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi, ayrıca eğitim ve öğrenimin kalitesinin sağlanması ve fakülte servis ve kaynaklarının doğru şekilde dağıtılıp kullanılmasının da olduğu değerlendirilmelidir.

Özellikle henüz yeni kurulmuş devlet üniversitelerinde yeni açılacak olan mühendislik fakültelerinde lisans derslerini verecek öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak üzere aşağıdaki hususların dikkate alınabileceği değerlendirilmiştir:

1. Bu yükseköğretim kurumları için araştırmada öne çıkmış, altyapısı ve akademik kadrosu güçlü olan yurtiçindeki köklü üniversitelerde doktora yapmışlar arasından öğretim üyesi istihdamı, sistemin kendi içinde çalışması ve sürdürülebilir olması açısından önemlidir. Yurtiçindeki yükseköğretim kurumlarından doktora almış yeni mezunlar, kendi üniversiteleri dışında başka bir yükseköğretim kurumunda görev yaparak ortak çalışma yapma kültürünü de geliştirip yaşatacaklardır.
2. Yurtiçindeki köklü üniversitelerden öğretim üyeleri isteğe bağlı olarak ve ücret ödenerek (*geçmişte mecburi hizmet gibi zorlamalar ile görevlendirmeler yapıldığında uygulama verimli olmadı*) yeni kurulan üniversitelerin ilgili bölüm ve programlarında kısmi zamanlı ders verebilirler. (*Ayrıca 67 yaş sınırından emekli olan öğretim üyelerinden, dinamik ve aktif olanlar, uygun ücret de alırlarsa bu tip kısmi zamanlı görevlendirmelere sıcak bakabilirler*).
3. Az sayıda bazı ihtisas dersinde uzaktan eğitim kullanılabilir. Örneğin, Boğaziçi Üniversitesi'nin kuracağı bir özel sınıfta (kayıt ve yayın alt yapısı olan) verilen bir ihtisas dersi on-line olarak diğer üniversitede de izlenebilir. Öğrenciler on-line soru sorabilirler. Dersler kayda alınıp, üzerinde çalışmak isteyen öğrencilerin kullanımına açılabilirler. Bu tip ders

sayısının az sayıda olması, tüm sisteme yayılmaması yeni kurulan fakültenin sağlıklı büyümesi ve yaşaması açısından önemlidir. Ayrıca, yine köklü yükseköğretim kurumlarının mühendislik öğretim üyelerinden ilgilenenler, yeni açılmış ve gelişmekte olan yükseköğretim kurumlarına yönelik eğitim malzemeleri hazırlayabilirler.

4. Yeni kurulan üniversitelerde çalışan genç öğretim üyeleri yaz aylarında araştırmada öne çıkmış köklü üniversitelerde araştırma yapmak için desteklenebilirler. Desteklenen öğretim üyeleri sürmekte olan araştırma çalışmalarına katılırlar, ortak proje başvurularında bulunurlar. Yurtdışı çalışmalar için verilen desteklerin bir kısmı ülke içinde harcanarak, ortak çalışma kültürü geliştirilerek, araştırma ve eğitim çarkının ülke içinde sürdürülebilir bir şekilde dönmesi sağlanmış olur.

Yeni açılacak mühendislik fakültesi/bölümü, önce sadece lisans eğitimi vermeli, en az beş (5) yıl sonra, önce yüksek lisans (master) ve 2 yıl yüksek lisans mezunu verdikten sonra da doktora programı açabilmelidir. Bu sürelerin ileri altyapı yatırımı ve öğretim üyesi kadrosunun yeterince yüksek olması gibi durumlarda 5 yerine 4 yıl, 2 kez yerine bir kez yüksek lisans verilmesi şeklinde öne çekilmesi mümkün olabilmelidir. Yüksek lisans programına geçmeden önce de öğretim üyesi kadrosu yeterlilik açısından YÖK tarafından görevlendirilecek bir komisyon tarafından değerlendirilmeli ve onların sunacağı rapora istinaden lisansüstü programın açılmasına YÖK tarafından müsaade edilmelidir.

Fiziksel Altyapı:

Mühendislik fakültesinin binaları ve iç donanımı yeni açılacak bölümlerin faaliyetlerini sürdürmesine yetecek düzeyde olmalıdır. Lisans eğitim laboratuvarları, kablolu ve kablosuz bilgisayar altyapısı ve bilgisayar, yazıcı gibi teknolojik donanım ile birlikte, öğretim üye ve yardımcılarının ve diğer personelin ofis alanları yeterli olmalıdır.

Programa ilişkin fiziki mekânlar (derslikler, laboratuvarlar vs), açılmak istenen fakülte/bölümün ihtiyaçları için yeterli olmalıdır. Sınıf büyüklükleri; etkili öğrenmeyi sürdürmeye olanak sağlamalı, öğretim üyesinin her öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini tespit edebileceği ve her öğrenciyle bire bir iletişime geçebileceği şekilde olmalıdır. Birden fazla mühendislik programı

için açılan ortak dersler dışındaki, disipline özgü mühendislik derslerinin sınıfları 50-60 kişi olarak düşünölmelidir.

Kütüphanedeki basılı ve basılı olmayan kaynakların, yeni açılacak bölüm/programın lisans müfredatını destekleyecek durumda olduğu gösterilmelidir. Kütüphanede yeterli sayıda ve gerekli eğitimi almış profesyonel kütüphane personeli istihdam edilmelidir. Kütüphane içinde lisans öğrencilerinin kullanımına açık çalışma mekanları olmalıdır.

Öğrenciye yemek, barınma, ulaşım hizmeti gibi yaşamsal destek hizmetleri ile rehberlik ve danışmanlık hizmeti, sosyal ve kültürel aktivite imkanları, kişisel gelişimlerini desteklemek üzere öğrenci topluluklarına katılım vb. imkanları da sağlayabilecek altyapının kurulmuş olması beklenmelidir.

Altyapının yeterliliği için YÖK tarafından kurulacak ve içinde Kalite Kurulu, MÜDEK temsilcilerinin de yer aldığı bir komisyon tarafından yerinde ziyaretle değerlendirme yapılması önerilmektedir.

Eğitim Planı:

Yeni açılacak bölüm/programın eğitim planı ABET ve/veya MÜDEK kriterlerine uygun bir şekilde hazırlanmalıdır. Eğitim planı ve ders silsilesi, program eğitim amaçları ve program çıktılarına göre oluşturulmalı, bu sırada ABET/MÜDEK vb. akreditasyon kurumlarının değerlendirme ölçütleri göz önünde bulundurulmalıdır. Yüksek Öğretim Kalite Kurulu bu aşamada yol gösterici olabilir.

Eğitim planında yer alan tüm derslerin içerik özetleri, katalog haline getirilmelidir. Bu ders özetleri, ders tanımı, ders amaçları, ön koşullar, kredi, ödevler, ölçme ve değerlendirme metotları, not verme ilkeleri, bibliyografik ve diğer kaynaklar ile diğer ders politikalarını içermelidir.

Eğitim planında yer alan tüm derslerin öğrenme çıktıları tanımlanmış, program çıktıları ve eğitim amaçlarıyla ilişkileri kurulmuş olmalı ve bu durum bir matris tabloyla sunulmalıdır. Yeni açılacak programdan mezun olabilmek için staj tamamlanması gerekiyor ise, kurum bu stajların neden gerekli olduğunu ayrıntılı bir biçimde açıklamalıdır.

4.2. Başvuru ve Değerlendirme Süreci

Program açma başvurusu aşamasında, 4.1’de belirtilen asgari koşulların sağlandığını gösteren kanıtları da içeren bir başvuru dosyası, ilgili kurum tarafından hazırlanır ve YÖK’e sunulur. Başvuru sonrasında YÖK tarafından kurulacak ve içinde Kalite Kurulu ve MÜDEK temsilcilerinin de yer aldığı bir komisyon tarafından yerinde ziyaretle değerlendirme yapılır. Başvuru dosyasının incelenmesi ve saha ziyareti sonrasında Komisyon bir rapor hazırlayarak YÖK Başkanlığına sunar. Komisyon raporu ve ihtiyaç analizi sonuçları bir arada değerlendirilerek ilgili program açma başvurusu YÖK Genel Kurulu tarafından karara bağlanır.

4.3. İzleme Süreci

Kurulmasına izin verilen programın eğitim öğretim faaliyetlerini başvuru dosyasında sunulan amaçlara uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğini gösterebilmesi için programın gerekli geri beslemeleri veren öğrenci ve öğretim üyesi değerlendirme sisteminin bulunması ve yıllık özdeğerlendirme sonuçlarını rapor halinde ilgili değerlendirme/ izleme komisyonuna sunması beklenmelidir.

Yeni açılan fakülte ilk dört sene süresince, her akademik yıl sonunda MÜDEK veya ABET tarafından akredite edilmiş programlarda görev yapan öğretim üyelerinin yer alacağı YÖK tarafından kurulmuş izleme komisyonları tarafından bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. İzleme süreci sonuçları Yüksek Öğretim Kalite Kurulu tarafından değerlendirilmelidir.

Yeni açılacak mühendislik fakültesi, program açmaya hazırlık aşamasında, yurtdışındaki köklü üniversitelerden birinden danışmanlık hizmeti almalıdır. Danışman üniversite destek görevini en az iki yaşam çevrimi boyunca (sekiz yıl) sürdürmelidir.

Fakülte bünyesinde çalışan tam ve yarı zamanlı öğretim üyelerinin sayısı, yeni açılacak programın müfredatını düzenli bir biçimde, programda belirtildiği içerik, süre ve amaçlara uyarak, müfredatta bahsedilen her dersi tamamlamak için yeterli olmalıdır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Mühendislik programlarının açılmasına yönelik olarak kurulum aşamasında istenecek asgari koşullar ve karar alma sürecinin yeniden tanımlanması ve bu konudaki standartların sürdürülebilirliğinin izlenmesine yönelik mekanizmanın oluşturulması ülkemizdeki gelecek yönelimli bir yükseköğretim sisteminin oluşturulmasına katkı sağlayacak bir husus olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda mühendislik fakülteleri özelinde hazırlanan bu rapor, asgari koşulların ne olması gerektiği konusunda genel çerçeveyi çizmek üzere hazırlanmıştır. Sürecin nasıl tasarlanacağı ve işletileceğine ilişkin detaylı bir raporun hazırlanması gerekecektir.

YÖK'ün öncelikli gündem başlıkları arasında yer alan *“kalite merkezli büyüme ve buna bağlı süreçlerin geliştirilmesi”* nin bir gereği olarak, yeni bölüm/program açılmasına ilişkin önerilmesi aşamasında, başta Yükseköğretim Kalite Kurulu ve ilgili akreditasyon kurumlarının belirlemiş olduğu ölçütlerinin esas alınması önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

EK-1

FAKÜLTE, YÜKSEKOKUL, MESLEK YÜKSEKOKULU BÜNYESİNDE BÖLÜM İLE MESLEK YÜKSEKOKULU BÜNYESİNDE PROGRAM AÇILMASI

Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu bünyesinde bölüm ile Meslek Yüksekokulu bünyesinde program açılmasında Yükseköğretim Kurulu'na sunulacak dosyada aşağıdaki bilgilerin olması yeterlidir. Söz konusu bölümler/meslek yüksekokullarında programlar açıldıktan sonra öğrenci alımına ilişkin başvurularda, lisans programları için "Lisans Programı Açma Ölçütleri" ne; önlisans programları için "Meslek Yüksekokulu Kriterleri (öğrenci alma vb.)" ne göre dosya hazırlanarak gönderilmesi gerekmektedir.

- Senato Kararı
- Kurulması istenen bölüme/meslek yüksekokullarında programa ilişkin gerekçe,
- İstenen bölüm / meslek yüksekokullarında programın yurt içinde örneğinin olmaması durumunda yurt dışı örneklerinin hangi üniversiteler bünyesinde olduğu ile bunların programlarına ilişkin bilgiler
- Bölüm/programla ilgili yurtiçi ve yurtdışı örnekleri ayrı ayrı belirtiniz (Yurtdışından en az 3 örnek). Programın Türkiye'de ve dünyadaki uygulamaları ile ilgili ayrıntılı bilgi veriniz. Önerilen bölüm/programın bu programlarla olan benzerliklerini ve farklılıklarını açıklayınız.

EK-2

MEVCUT BÖLÜMLERE LİSANS PROGRAMI AÇARAK ÖĞRENCİ ALINMASI İÇİN ÖLÇÜTLER VE BAŞVURU FORMATI

Yükseköğretim kurumlarında bir bölüme lisans programı açılarak öğrenci alınabilmesi için söz konusu bölümün Yükseköğretim Kurulu kararı ile kurulmuş ve YÖKSİS Veri Tabanında da yer alıyor olması gerekmektedir. Çünkü, lisans programı açılarak öğrenci alımı teklifinin yapılabilmesi için o bölümde kadrolu kurul tarafından belirlenen asgari öğretim üyesinin kadroya atanmış olması ve bölümün kadrosundaki öğretim üyesi bilgisinin YÖKSİS Veri Tabanında yer alması gerekmektedir.

Bir lisans programının başlatılması için yapılacak başvurularda bulunması gereken bilgiler ve belgeler aşağıda belirtilmiştir. Bu bilgi ve belgelerin eksiksiz ve istenilen formata uygun olarak (cevapların soru numaralarına bire bir karşılığı gelecek biçimde) verilmesi gerekmektedir (Dosyada bulunan bilgiler ayrıca CD içerisinde de verilmelidir). **Başvuru sırasında üniversitenin üst yazısı ve senato kararı ile Ek2a ve Ek2b ayrıca basılı olarak; teklif dosyanızdaki bilgilerin tamamının ise CD içerisinde gönderilmesi gerekmektedir. (CD içerisinde bulunacak bilgilerden Ek2a, Ek2b'nin Excel formatında, diğer bilgilerin ise Word formatında olmasına özen gösterilmelidir.)**

Ayrıca, başvuru dosyası ile birlikte Üniversite Senatosunun öğrenci alımına ilişkin karar örneği Rektörlük üst yazısının ekinde yer almalıdır. Özellikle Üniversite Senato kararında öğrenci alımında kaç kontenjan istendiği, programın öğretim dili, hazırlık sınıfı istenip istenmediği ile vakıf yükseköğretim kurumları için talep edilen toplam kontenjanın en az %10'u tam burslu olmak üzere, ilgili yükseköğretim kurumu tarafından talep edilmesi halinde %75, %50, %25 burslu kontenjan talebine ilişkin detaylı bilginin de yer alması gerekmektedir.

1. PROGRAMLA İLGİLİ BİLGİLER

1. Programın adını belirtiniz.
2. Programın hangi fakülte ve/veya bölüm içerisinde yürütüleceğini belirtiniz.
3. Programın kontenjanını ve öğretim dili ile hazırlık sınıfı bilgisini belirtiniz.
4. Programın somut amaçlarını ve avantajlarını belirtiniz.
5. Program başladığı takdirde, yukarıda belirtilen amaçların ne ölçüde başarılı olduğunun nasıl belirleneceğini somut olarak açıklayınız.
6. Açılması önerilen programın akademik ve teknolojik gelişmeler içerisindeki yerini açıklayınız.

7. Önerilen program, halen aynı bölüm ve/veya fakülte içerisinde yürütülmekte olan diğer programlarla işbirliği içerisinde olacak mıdır? Cevap evet ise, işbirliğinin ne şekilde gerçekleşeceğini somut olarak açıklayınız.
8. Mevcut bölüm altında ikinci bir program açılarak öğrenci alımı teklif edilmesi halinde önerilen programın, mevcut lisans programlarını zayıflatmadan nasıl yürütüleceğini somut olarak açıklayınız.
9. Programın, iç ve dış değerlendirmelere dayalı zayıf ve güçlü yönlerini açıklayınız.
10. Program hangi eğitim-öğretim yılında başlatılacaktır? Programa alınması düşünülen öğrenci sayısı nedir? Önümüzdeki beş yıl için, yıllar bazında alınması düşünülen öğrenci sayıları nedir?
11. Programdan mezun olanların hangi unvanı alacağı öngörülmektedir?
12. Programdan mezun olacakların nerelerde istihdam edilebilecekleri, piyasanın bu mezunlara olan talebi hakkında bilgi veriniz ve meslek elemanı tanım modelindeki değişimler açısından ilişkisi var mı? açıklayınız.
13. Programdan mezun olabilmek için gerekli koşulları (dersler ve kredi sayıları, staj, v.b.) belirtiniz.

Lisans diploma programlarının her bir düzeyi için öğrenci çalışma yüküne dayalı asgarî krediler ile başarılı olarak mezun olan öğrencilerin kazanacağı bilgi, beceri ve yetkinlikler ve diğer ölçütler, Kurul tarafından yükseköğretim yeterlilikler çerçevesinde belirlenmekte olup, yükseköğretim kurumları açmayı planladıkları diploma programları için yükseköğretim yeterlilikler çerçevesinde belirlenmiş olan asgarî yeterlilikleri sağlayacak program yeterliliklerini tespit eder ve buna göre ders müfredatlarını oluştururlar

14. Programdan mezun olabilmek için staj veya benzeri çalışma yapılması gerekiyorsa, bunun nasıl gerçekleşeceğini ve bu amaçla herhangi bir kuruluşla işbirliğine gidilip gidilmediği konularını açıklayınız.
15. Yükseköğretim kurumları senatoları tarafından her diploma programı için Kurul tarafından belirlenen esaslar çerçevesinde o düzey ve alan için öngörülen program ve alan yeterliliklerini karşılayacak öğrenme kazanımlarının belirlenir. Ders müfredatları bu öğrenim kazanımlarından bir ya da bir kaçını sağlayacak biçimde oluşturulur ve öğrenci çalışma yüküne göre kredilendirilir. Sınavlar öğrencilerin her bir ders için öngörülen öğrenme kazanımlarından elde ettiği kanıtlayacak araç ve yöntemler kullanılarak yapılır. Bu çerçevede, öğrencilerin alması gereken zorunlu ve seçmeli tüm derslerin kodlarını, adlarını ve kredilerini, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri ve Alan Yeterlilikleri dikkate alınarak dönem bazında gösteriniz.

Düzenli aralıklarla iç ve dış paydaşların katkısıyla, ders bazında öğrenme kazanımlarının program yeterliliklerini ve ders müfredatının da dersin öğrenme kazanımlarına ne düzeyde sağladığı ders bazındaki kredilerin ise öğrenci çalışma yükünü ne düzeyde

yansıttığı değerlendirilmesi gerekmekte olduğundan bu işlemin nasıl yürütüleceğini açıklayınız.

16. Programda yer alan tüm derslerin içeriğini, izlenecek ders kitabı ile yardımcı kitapları **Ek-1**'deki örneğe göre belirtiniz.
17. Önerilen programın ikinci öğretim programı olması halinde, öğretim elemanı başına düşen ortalama ders yükü ve öğrenci sayısını belirtiniz.